

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Examen Confessariorum Repetitum

Schoonaerts, Gregor

Coloniæ Agrippinæ

VD18 14542323-001

§. 1. Quid mutuum, & usura?

urn:nbn:de:hbz:466:1-41226

CAPUT III.

De Mutuo, & Usura.

§. I. Quid Mutuum, & Usura?

Mutuum (quasi ex meo tuum) est, Contractus, quo traditur quoad dominium, & usum res consumptibilis constans numero, pondere, aut mensurâ cum obligatione restituendi postmodum similem in specie, & qualitate.

Dicitur *res consumptibilis*, ut vinum, oleum, frumentum, sicut & pecunia, quæ dicitur consumi respectu utentis non quidem physicè, sed moraliter.

Dicitur 2. *Constans numero, pondere, aut mensurâ*; quia non omnis res consumptibilis est materia mutui, sed tantùm illa, quæ secundum communem usum & consuetudinem datur vel ad pondus, ut carnes &c. vel ad mensuram, ut triticum, vel ad numerum, ut pecunia: undè quia equus, arbor, & similia, non solent ordinariè tradi ad pondus, numerum aut mensuram, non reputantur materia hujus contractûs, sed pertinent potiùs ad permutationem.

Dicitur 3. *similem in specie*, & non in individuo; quia licèt possit mutuatarius eandem rem numero restituere, si non sit consumpta, ad id tamen non tenetur vi mutui, quod per hoc differt à commodato, precario & locato, quæ necessariò restituenda sunt eadem numero.

Dicitur denique, *& qualitate*, quia non satis-

fa-

facit, qui reddit vinum novum pro veteri, album pro rubro &c. nisi consenserit mutuans.

Usura communiter definitur: *Contractus, quo ex vi mutui exigitur aliquid ultra sortem tamquam debitum.*

Dicitur, *ultra sortem tamquam debitum*: id est, ultra capitale, ultra id, quod dedisti. Dedisti 100. & recipis 105. 100. sunt sors, seu capitale, & 5. usura, seu fœtus. *Aliquid*: quodcumquè illud sit, sive temporale, sive Spirituale, sive pretio æstimabile, sive non, modò sit onus mutuatario. *Si fœneraberis homini, id est, mutuam pecuniam tuam dederis, à quo aliquid plus, quam dedisti, expectes accipere, non pecuniam solam, sed aliud plus, quam dedisti, sive illud triticum sit, sive vinum, sive quodlibet aliud, si plus quam dedisti, expectes accipere, fœnerator es.* Aug. conc. 3. in Ps. 36. v. 26. hinc Conc. Agathense decreto 2. *Usura est, ubi amplius requiritur, quam datur.* Usura dividitur in formalem, seu apertam, & virtualem, seu palliatam. Formalis est, quæ fit cum pacto expresso; virtualis, quando tacitè, vel interpretativè accipimus, vel exigimus lucrum ratione mutui, quamvis de eo non fiat expressa pãctio.

Usura alia est *realis*, quando accipitur lucrum usurariũ cum pacto expresso, vel tacito; alia *mental*, quando mutuamus animo accipiendi lucrũ vi mutui, nullo modo, ne quidem implicitè in pactum deducendo, vel manifestando. Si non sequatur lucrum, dicitur *Usura purè mentalis*, si sequatur tamen absque pacto, *usura mentalis mixta.*

P. 1. An sit usura aliquid exigere tamquam debitum ex gratitudine.

R. Aff. Contrarium proscriptum est ab Innoc XI. *Usura non est, dum ultra sortem aliquid exigitur, tamquam ex benevolentia, aut gratitudine debitum.*

2. Quo jure prohibetur usura?

R. 1. Jure humano tam civili, quàm Canonico, constat ex pœnis, quæ in usurarios publicos statuuntur, excommunicantur Laici, suspenduntur Clerici. Hinc Conc. Lateranense sub Alex. III. *Usuras utriusque Testamenti pagina detestatur.* 3. Insuper jure naturali interdicta est usura, quia aliquid exigere absque justo titulo, juri naturæ adversatur.

C A S U S II.

Quid judicandum de illo, qui vicino suo dat mutuo 100. florenos, eâ lege, ut toto anni decursu nullibi, præterquàm in officina sua emat, idque pretio justo, nec majori, quàm alibi?

R. Judico cum ab usuræ sordibus non esse immunem, non quia panem unius assis, V. G. alle vendidit, quod justum est, sed quia alterum ad emendum apud se vi mutui obligavit, quod usurarium est. Idipsum resolvendum de mutuante, ut alter desinat à lite justa, & cedat certo juri, ne ædificium altiùs attollat, ut fenestram aliquam obturet, ut beneficium Ecclesiasticum conferam ut remutuet, pro mutuante fide jubeat, & verbo, quotiescumque aliquid onus, cui mutuator non subjacet, mutuatarie imponitur, usura comittitur.

CA.

CASUS III.

Quomodo procedet animarum director cum mercatore, qui multo tempore merces suas credito pluris vendidit, quam paratâ pecuniâ?

R. Si non vendiderit suprâ pretium rigorosum, sed intrâ terminos pretii justî & rigorosi manserit, sic tamen, ut ulnam panni V. G. dilatâ solutione, vendiderit solidis 20. quam libenter venderet 19. vel fortè minoris, præsentibus pecuniis, declarabit eum non teneri ad aliquam restitutionem. Si tamen, secluso damno emergente, lucro cessante, similibusque extrinsecus, ob dilatam solutionem carius vendiderit, quam paratâ pecuniâ, ita scilicet, ut ultrâ pretii summâ limites processerit, Confessarius declarabit eum eò usquè peccâsse contra justitiam, atque ad restitutionem obligari.

CASUS IV.

Thesaurarius cujusdam Principis &c. pecunias domini sui, ipso inscio, clam negotiationi impendit, undè & ditissimus evasit, sinè ullo tamen rerum domesticarum Principis detrimento. Morti proximus vult testamentum condere, consulitque Confessarium, quid agendum de opibus ex aliena pecunia acquisitis: an debeat eas legare Principi, &c. An possit salvâ conscientiâ dare consanguineis?

R. Cùm pecunia de se sit sterilis, potest The-
saurarius ille de istis divitiis pro libitu disponere, perindè ac de aliis suis bonis; unde potest legare amicis, neque in ullo Principi est obnoxius, licèt fortè deliquerit, pecuniis ejusmodi, sine domini consensu, hoc pacto utendo. P 2 CA.

Quid agere debet Confessarius cum usurario?

R. Petendum 1. An esset usurarius publicus, an verò occultus, quia ut patebit, diversimodè sunt tractandi. 2. Quoties commiserit peccatum mortale usuræ? 3. Obligandus efficaciter ad restitutionem omnium, quæ injustè per usuras extorsit, quàm primùm faciendam, & conferendo in pios usus, si incerta sint, & quorum domini ignorantur; certa verò restituendo iis, à quibus sunt usurariè accepta. Sin autem bona ipsius non sufficiant ad omnia restituenda, certa præferenda incertis, & illi, qui diutiùs re suâ caruit, majorem partem restituendam judico, quia quò dominus diutiùs re suâ caruit, eò majus damnum & interesse passus est. Quòd si nihil restituere possit, nihil habens, non est ideo neganda illi absolutio, dummodo firmiter proponat restituere, cum primùm potuerit, veniens ad pinguiorem fortunam. Potest tamen sibi tantum retinere, quantum sufficit, nè incidat in extremam, vel gravem necessitatem, quia cum tanto sui incommodo non tenetur restituere, & dominus tunc exigens restitutionem irrationabiliter procederet. Nihil tamen ex illis retinere potest ad conservandum statum, in quo erat; qui enim est in ære alieno per usuras, furta, aut alias injustas acceptiones, tenetur restituere, etiamsi à statu excidere, & novæ vitæ degendæ rationem incurrere videretur, sicut & ille, qui quidem per injustam acceptionem debita contraxit, sed tamen in pauperem

riem incidit, eò quòd possessa in luxum expenderit.

De usurario manifesto in cap. *Quamquam. de usuris* statuitur, ut nec ad sepulturam Ecclesiasticam, nec ad Confessionem cum absolutione admittatur, antequàm usuras, ut potest, restituerit, aut cautionem idoneam dederit de restituendo iis, à quibus illas extorsit, si præsentes sint, aut alioquin illis, qui possunt iisdem acquirere: vel si tales desint, loci Ordinario, vel ipsius vices gerenti, vel rectori Parochiæ, in qua idem usurarius habitat, idque coram fide dignis testibus de ipsa Parochia, aut coram aliquo Notario publico ex Ordinarii mandato &c. ita ut exprimat veram debiti formam, si sit manifesta; sin minus, aliam, moderandam arbitrio recipientis cautionem. Cæterùm, si usurarius ex inopia nec restituere, nec cautionem, id est, pignora, aut fidei-jurionem dare possit, sufficit, si juret, se dare non posse, seque satisfacturum, si unquam venerit ad pinguiorem fortunam.

CASUS VI.

Quid agendum Confessario cum usurario manifesto, constituto in probabili mortis articulo, in quo ipse nec satisfacere potest, nec idoneam cautionem dare?

R. Si res ità se habeat, audire debet volentem confiteri, & apparentem verè contritum absolvere: obrentà ab ipso intereà facultate declarandi Episcopo promissionem ab eo factam, ut ille ipsum, si convaluerit, aut hæredes ipsius,

si moriatur, compellat ad restitutionem promissam. Ita Navarrus in Enchir. c. 17. n. 279.

Porro manifestum usurarium, Navarrus ibidem ait, censendum eum, qui palam & notorie mutuo dat ad usuram, aut res suas ob solam pretii dilationem vendit manifestè supra rigorosum pretium. Neque necessè est cum quibusvis mutuo petentibus, aut ementibus tale quid faciat, sed sufficit, quòd manifestum sit tale quid ab ipso factum esse, aut per sententiam iudicis, aut aliàs notorium esse, prout citato idem loco Navarrus ait.

§. 2. Assignantur tituli tres, ob quos aliquid occasione mutui licitè exigitur, & accipitur.

Primus est, periculum extraordinarium, non omni mutuo intrinsecum, totam sortem amittendi, vel peculiaris difficultas in recuperanda sorte: quia periculum istud videtur pretio æstimabile, ut patet in assecuratione, & fidejussione. Tunc non exigitur auctuarium præcisè ratione mutui, sed ex alio titulo.

P. 1. Quænam sunt conditiones, ut ratione periculi extrinseci aliquid possit exigi ultra sortem?
¶. Hæ quinque: 1. Ut absit intentio lucrandi ex mutuo. 2. Debet periculum esse verum, morale & nullatenùs fictum. 3. Debet mutuarium fidejussorem, aut pignus non dedisse, vel non obtulisse. 4. Debet haberi ratio periculi, ita ut plus, aut minus requiratur, prout majus, aut